

IN MEMORIAM JO VAN EETVELDE (1926-2012)

RIK VAN DAELE

In de homilie die ik in het kleine kerkje van Zellik op 2 maart 2012 bij Jo Van Eetveldes uitvaart hoorde, stond de eerste zin van het Johannesevangelie centraal: 'In het begin was het Woord / en het Woord was bij God en het Woord was God'. Het woord speelde in Jo van Eetveldes leven een alles bepalende rol.

Jozef van Eetvelde werd op 23 januari 1926 in Brugge geboren als 'oudste zoon' in een groot nest. Snel verhuisde het gezin naar de Knaptandstraat in Sint-Niklaas. In zijn puberjaren woedde de Tweede Wereldoorlog. Jo's grote

liefde voor de taal en het woord leidde hem naar het Antwerpse Conservatorium, waar hij voordrachtskunst ging studeren. Hij leerde er Lili de Schrijver kennen, de liefde van zijn leven. Hij begon met lesgeven – uitspraakleer – en werd acteur bij de Brusselse KVS. 's Avonds reisden Lili en hij met een voordrachtprogramma het Vlaamse land rond, een lach en een traan. Snel na de opkomst van de televisie werd hij regisseur bij de BRT.

In 1962 startte hij een platenwinkel in hartje Brussel, Poketino, een begrip bij de Brusselse Vlamingen. Hij specialiseerde zich in kleinkunst en klassieke muziek. Ondertussen werd het onderzoeken van oude teksten en handschriften om ze zo authentiek mogelijk te verklanken meer dan een hobby. Dit leidde tot knappe projecten over *Beatrijs* – uitgegeven in een viertalige editie – en *Karel en de Elegast*. Pronkstuk, parel aan de kroon, was het Reynaertverhaal. Jaren studeerde hij op het Comburgse handschrift. Hij bezocht Fürstin zu Salm-Reifferscheidt-Dyck in Neuss bij Dusseldorf en ontmoette de heren Irtenkauf, Geh en Ziegler in Stuttgart, mythische namen in mijn oren, en drong er door tot in de bewapende bunkers onder de Württembergische Landesbibliothek. Uiteindelijk werd een boek uitgegeven bij Davidsfonds (het zou tot dit jaar – 2012 – duren vooraleer met een Mercatorboek dezelfde krachttoer wordt gerealiseerd) met de steun van Agfa Gevaert en de BRTN (Cas Goossens) en een team onder leiding van Jef Janssens met als leden Veerle Uyttersprot, Jo de Vos en Rik van Daele. De Comburgse codex werd ten behoeve van de foto-opnames helemaal uit elkaar gehaald en later opnieuw ingebonden volgens de regels van de kunst. De BRTN schonk uitvoerig aandacht aan dit project in het programma *Modem*. In het begin van de jaren negentig was dit unieke facsimile een voor Vlaanderen en Nederland ongeziene krachttoer. Het resulteerde in een prachtig boek en drie cd's met een drie uur en 36 minuten durende voordracht van het integrale verhaal. Het bracht Jo in Zuid-Afrika, het land waarmee hij een speciale band ontwikkelde en waar hij Reynaertvoordrachten zou geven aan zeven universiteiten. Met vuur verdedigde hij de keuzes die hij gemaakt had, en met een ongelooflijke kennis van elke regel uit het handschrift.

Jo bracht zijn hele leven in praktijk wat J.W.F. Weremeus Buning, een van Jo's geliefde moderne auteurs, ooit schreef: 'Het gedrukte woord is toch maar een neergeschreven woord, een tekst moet klinken'.

Ik ontmoette Jo enkele weken voor zijn dood. Hij voelde het einde naderen, maar vertrok toch nog onverwacht. Wij gedenken hem als een gepassioneerd reynaerdiaan, en als iemand zonder wie het wellicht grootste Reynaertexploot

van de twintigste eeuw (samen met Hellinga's diplomatisch-synoptische Reynaerteditie) niet mogelijk was geweest. Laten we dit nooit vergeten.

Deze tekst werd uitgesproken op pinkstermaandag 2012 tijdens de zitting van de Orde van de Vossenstaart in Bazel. Jo van Eetvelde werd in 1989 onderscheiden en 'speels aanvaard' als ridder in de Orde van de Vossenstaart. Meer informatie over Jo is te vinden in het portret dat Marcel Ryssen van hem maakte: 'Jo van Eetvelde. Een Middelnederlandse stem', in: *Tiecelijn*, 12 (1999), p. 184-193.